

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Liberační důvody z občanskoprávní odpovědnosti rozhodce za škodu a za vady

Příspěvek se zaměřuje na liberační důvody z občanskoprávní odpovědnosti rozhodce za škodu a za vady, která u rozhodce připadá v úvahu. Cílem příspěvku je představit liberační důvody z občanskoprávní odpovědnosti rozhodce za škodu a za vady dle aktuální právní úpravy v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanském zákoníku. Je totiž potřeba vyjít z předpokladu, že pokud je možné dovést odpovědnost rozhodce za škodu, popř. i za vady, je nutné řešit rovněž otázku liberačních důvodů, z kterých se rozhodce může své odpovědnosti zprostit.

Možnost liberace rozhodce z důvodu mimořádné nepředvídatelné a nepřekonatelné překážky vzniklé nezávisle na vůli rozhodce

V případě odpovědnosti za škodu je v ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku stanoveno, že *„povinnosti k náhradě se škůdce zproští, prokáže-li, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli. Překážka vzniklá ze škůdcových osobních poměrů nebo vzniklá až v době, kdy byl škůdce s plněním smlouvené povinnosti v prodlení, ani překážka, kterou byl škůdce podle smlouvy povinen překonat, ho však povinnosti k náhradě nezproští.“*[\[1\]](#)

Aby se mohl rozhodce odpovědnosti za škodu ze smlouvy zprostit, je nezbytné, aby byly všechny výše uvedené charakteristiky naplněny dohromady. Nezávislost překážky na vůli rozhodce je přitom potřeba chápat jako *„překážku, která vzniká mimo sféru kontroly dlužníka.“*[\[2\]](#) Za takovou překážku se obvykle považuje zejména *„vis maior“*, tedy vyšší moc, k nimž patří například nejrůznější živelné pohromy apod. Nezáleží přitom na tom, zda má překážka trvalý nebo dočasný charakter. Důležité také je, aby překážka nebyla předvídatelná, neboť v případě předvídatelné překážky je třeba ji zohlednit již při tvorbě smlouvy. To znamená, že předvídatelná překážka může být v rozhodčí smlouvě uvedena jako důvod, pro který může být rozhodce zproštěn odpovědnosti za škodu. Pokud však ve smlouvě toto zproštění není, rozhodce bude za škodu odpovědný, neboť překážku mohl předvídat, mohl se např. také připravit na to, jak ji eliminovat, popř. se jí vyhnout apod. Podmínkou pro liberaci rozhodce je rovněž nepřekonatelnost překážky, v jejímž důsledku nebylo řádně plněno a vznikla škoda. Pokud by totiž byla překážka překonatelná, je nutné vynaložit úsilí (byť by se jednalo o větší úsilí nebo třeba vyšší náklady, než jaké by bylo nutné vynaložit, pokud by se taková překážka vůbec nevyskytla) za účelem jejího překonání. Stejně tak je třeba, aby byla hrozící překážka, kterou lze odvrátit, odvrácena. Nepřekonatelnost však nemusí být zcela absolutního rázu, je ji vždy nutné posuzovat s přihlédnutím k okolnostem. Výše uvedené znamená, že je možnost liberace rozhodce v případě odpovědnosti za škodu ze smlouvy poměrně významně omezená. Zároveň je však třeba podotknout, že ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku je dispozitivní, což znamená, že strany rozhodčí smlouvy mají možnost upravit možnosti liberace rozhodce odlišně.[\[3\]](#)

Jak je z výše uvedeného pojednání o liberačním důvodu dle ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku zřejmé, v případě výkonu funkce rozhodce bude patrně tento liberační důvod připadat v úvahu jen ve skutečně výjimečných případech, a to patrně jen v případě porušení povinností, které se přímo neprojevují v tom, jakým způsobem je spor rozhodnut. Například v situaci, kdy kancelář rozhodce zasáhne třeba povodeň či požár, lze pochopit, že rozhodování sporu bude touto skutečností

ovlivněno a může dojít k porušení některé smluvní povinnosti (např. pokud by si strany sjednaly, že spor bude rozhodován konkrétně v určitých prostorách, které k tomu však z výše uvedených důvodů nebudou v daný moment způsobilé. Nicméně v naprosté většině případů smluvní odpovědnosti rozhodce za škodu liberace možná nebude.[4]

Možnost liberace rozhodce v případě porušení zákonné povinnosti rozhodce

Vedle toho je třeba zmínit rovněž možnost rozhodce se vyvinut v případě, že by byla porušena povinnost, která mu plyne ze zákona, která je upravena v ustanovení § 2910 a násl. občanského zákoníku. Zde je totiž předpokladem odpovědnosti rozhodce skutečnost, že škodu zavinil, přičemž z ustanovení § 2911 občanského zákoníku vyplývá, že se presumuje zavinění z nedbalosti, nicméně jedná se o vyvratitelnou domněnku, což znamená, že lze prokázat, že rozhodce škodu v konkrétním případě nezavinil. Důležitější však je, že v případě zákonné povinnosti se rozhodce může odpovědnosti zprostit tím, že prokáže, že při výkonu funkce rozhodce vynaložil veškerou péči, kterou by bylo možné očekávat od průměrného člověka působícího jako rozhodce. Hovoří se tedy o tom, že je potřeba dodržet tzv. „objektivizovanou úroveň opatrnosti,“ která je však posuzována s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. *„Zkoumáme, zda existuje rozpor se standardem jednání průměrné osoby (zvláštní pravidla pak mohou stanovit vyšší požadavek úrovně chování). Objektivizace však neprobíhá podle jednotné šablony, ale podle každého jednotlivého případu: předpokládá se pozornost, jakou by za daných konkrétních podmínek svému jednání věnoval průměrně rozumný jedinec.“*[5]

V tomto případě je tedy nutné brát v úvahu, jak pečlivě by měl rozhodce postupovat, aby zákonnou povinnost neporušil, a pokud je taková míra pečlivosti ze strany rozhodce prokázána, jedná se o liberační důvod. Lze tedy konstatovat, že v případě porušení zákonné povinnosti je možnost vyvinut se výrazně širší než v případě povinnosti smluvní, nicméně i zde je i s ohledem na fakt, že činnost rozhodce je poměrně specifická, někdy problematické prokázat, že skutečně byla objektivní míra standardů, které se od rozhodce očekávají, skutečně dodržena. Pokud tedy například rozhodce učiní vše pro to, aby bylo ve věci rozhodnuto v přiměřené lhůtě, nicméně z důvodů, které nezavinil, nakonec dojde k významným průtahům, prokáže-li, že učinil vše, co od něj lze dle přiměřených standardů očekávat, je to liberačním důvodem.

Možnost liberace rozhodce v případě odpovědnosti za vady

Jiná je pak situace v případě odpovědnosti rozhodce za vady (typicky se bude jednat o vady rozhodčího nález, ale vady může vykazovat rovněž postup rozhodce v rozhodčím řízení). U odpovědnosti rozhodce za vady se strany sporu mohou písemnou formou dopředu vzdát práv z vadného plnění, popř. svá práva z vadného plnění omezit. V rozhodčím řízení tak mohou učinit již v rozhodčí smlouvě. Zejména v případech, kdy se strany spory vzdaly práva z vadného plnění jen částečně, je pak nutné vždy zkoumat charakter vady kterou rozhodčí nález vykazoval.[6]

Rozhodce však podle ustanovení § 1916 odst. 2 občanského zákoníku nemůže předem omezit zákonný rozsah svých povinností, pokud by tak učinil, k jeho projevu se nebude přihlížet.[7] To znamená, že pokud má být rozhodce odpovědnosti za vady zproštěn, je nutné, aby zproštění formulovaly strany sporu. Jinak obvykle liberace v případě odpovědnosti rozhodce za vady nebude možná, protože by měl s ohledem na svoje postavení ve sporu zcela jistě postupovat tak, aby jeho postup, popř. výstup jeho činnosti, jímž je rozhodčí nález, který je pro strany sporu klíčovým dokumentem, vady nevykazoval.[8]

JUDr. PhDr. Melinda Vrajková, LL.M

[1] § 2913 odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku.

[2] HULMÁK, Milan a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1573.

[3] HULMÁK, Milan a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1573-1574.

[4] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 694.

[5] HULMÁK, Milan a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1563-1564.

[6] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 695.

[7] § 1916 odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku.

[8] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 694.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)